

Előfizetési díjak helyben:
 Egész évre 8 ft.
 Félévre 4 »
 Negyedévre 2 »
 Vidékre 1 frttal több.
 Hirdetési díj:
 Egész oldal 20 ft.
 Fél oldal 10 »
 Negyed oldal 5 »
 Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden és csütörtökön.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
 VII-ik kör, Vízgát-
 ucsa, 337-ik házban.
 Ugy a készíratok, mint a hirdetések ott vételnek fel.
 «Nyitász» száma 15 k.
 Kiseb hirdetéseknel minden sor után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.

Egyes szám ára 10 kr. — Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkőhordónál kapható.

Duna-Tisza-közi csatorna.

Hogy Szabadkán keresztül két nagy folyónk a Duna és Tisza egy új csatornával összeköttessek, erről pár évtized alatt nem egyszer volt szó. Alig pár hónapja, ismét felszínre került ez a régi tervezet, azonban, hogy mennyire jutott előmunkálatával a vállalkozó francia, arról nincs tudomásunk.

A mi hatóságunk nem olyan elemekből áll, hogy a városunkra életkérdéssé válható munkálatról még csak tudomást is vegyen.

Nagyon kár, mert Szabadka és vidékének egy öntöző csatornára nagyon, de nagyon szüksége lehet, mert tudjuk, hogy a mi éghajlatunk mily hajlandó a végletekre. És csak mostaniban figyelmeztetett egy külföldi meteorologus, Brückner Ede, berni egyetemi tanár arra a veszélyre, mely bennünket e révén fenyeget. Szerinte, aki az 1700-iki év óta feljegyzett időjárás adatokat az egész világról szor-

galmasan összegyűjtötte és gondosan egybeállította, azokból oly következtetések vonandók le, melyek reánk éppenséggel nem vigasztalók. Brückner ugyanis azt állítja, hogy a jövő század első és második évtizede alatt, tehát 15—20 év múlva, oly aszály fog a világnak ma gabona kamráiként szereplő vidékeken pusztítani, hogy azok egy időre nemcsak fölösleggel nem, de saját lakosságuk számára sem fognak eleget termelhetni. E vidékekről a huzamos aszály miatt nagymérvű kivándorlásnak kell tehát bekövetkezni. És fájdalom, a csapás ezen színhelyei közé sorolja hazánkat is. Brückner munkáját, mely ez adatokat tartalmazza, a német tudományos világ nagyon komolyan veszi, azzal tehát nekünk is alaposabban kellene foglalkoznunk, mert életérdekeinket tárgyalja. Ő bizonyos törvényszerűséget lát a megbízhatónak kijelentett időjárás feljegyzésekben és erre alapítja a csapadékok koronként rendszeren huzamosabb idő alatt visszatérő nagyobb-

mérvű hiányosságát. Nem vagyok képes megítélni, hogy ebben teljesen igaz van-e, de hogy valami lehet benne, azt földrajzi fekvésünk mellett szívesen elhiszem. Azért a huzamos ideig tartó aszály ellen szeréne, az öntözés ezéjaira is szolgáló csatornázásnak behozatalát komolyan megfontolandónak tartom. Az öntözés mindenütt, ahol rendszeresen alkalmaztatott, a termelési viszonyokat lényegesen javította.

Vannak nálunk is szakemberek, akik ennek szükséges és kivihető voltára már régen utaltak. Így például Kvassay Jenő osztálytanácsos évekké elelőtt a gazdakörben nyíltan kimondta a Maros, Tisza, Kőrös körének öntözve kellene lennie, mert ez esetben oly terméseket szolgáltatna, hogy termékenységre föltülmulná Európának bármely más vidékét, tehát nem káprázatok lát az, aki az öntözésnek nagyobb területen való meghonosítását sürgeti.

Ezen művelet nagy szerepet van

TÁRCZA.

Szabadka város lakossága és számaránya.

(Folytatás.)

A nem rég innen elköltözött szerbek lassan ismét vissza szivárogtak, úgy hogy 1748-ban 58 adófizető család van felvéve 65 adózó egyénnel. 440 család pedig bunyevác volt és 4 német: Bauer Tamás kirurgus, Léderer József lakatos, Schiller János sütő, Hiller Ferencz mészáros.

A németek és tótok mindig a legkisebb számban voltak, de azért szintén már a legelső években is találhatunk itt. 1700-ban egy Pál nevű német és egy János nevű tót volt itten (Paulus Germanus és Johszlovak); 1712-ben Flender és Flórián, 1716-ban Keiter és Sommerherr, 1718-ban Eberhard, Kaufmann, Hauk, Schmid, Minicher, Löffler, Gróf János és György németeket és Krizakovics, Hornyák és egy Jurica nevű jövevény tótokat, 1719-ben Kraus, 1721-ben Schulmann stb. németeket találjuk itt. S így elszórva a következő években is mindig egy két újabb német névvel találkozunk. Mióta városunk a katonai hatóság alól kikerült, 1743. óta folytonosan jönnek ide németek, de majdnem kizárólag mind iparosok; azonban megélhetési módot nem igen

találván, egy-két évi nyomorgás után ismét tovább állanak. Az 1770, és 80-as években pedig a tanács meg épen edesgette ide az iparosokat, hogy városiasabb szint nyerjen Szabadka, a mely csakis ily feltétellel lehet szab. kir. várossá. Ekkor jöttek be a különféle nemzetiségű iparosok, tulnyomóan pedig németek, a kik nagyobb számban állandó lakosai is lettek városunknak; így az itt állomásozó katonaság korából is több német és cseh (muzikus) telepedett itt le és szaporította az itteni „német elemet“, a mely még 1840-ben külön állott a város többi elemeitől, sőt társas kört, polgári kaszinót is alakított. Az öregek fiai azonban a mozgalmas 1840-es évek hatása alatt már megmagyarosodtak úgy, hogy városunk mostani németjei mindcsak az újabb években költöztek ide 1880 decz. 31-én volt 1479 német és 325 tót.

Az 1850-es évek óta is különféle új lakossággal szaporodott meg városunk az iparos kereskedés terén, e szaporodás azonban épen szemmel látható, mióta vasuti összeköttetései által városunk már 1869-ben az alföldi, méginkább pedig 1882-ben a pest-zimonyi vonal megnyitása által eddigi elszigetelt helyzetéből kiragadva, egyszerre az európai forgalomnak egyik nevezetes gócpontjává lett. A vasuti üzletvezetőség az 1871-ben államivá tett törvénytől és egyéb állami és

városi közintézetek tisztviselői és vezetői legnagyobb részt szintén idegenekből állanak és bennök a város értelmi osztálya, hazafias intelligenciája hatalmas kontingenst nyert. Ami pedig a városi lakosság nyelvismertetét illeti, — eltekintve attól, hogy nemcsak az itteni értelmi osztály, hanem a köznép is jó részben két nyelven tud beszélni, — az 1880. évi népszámlálás szerint a magát magyarnak vallott 30 ezereen kívül még mintegy 7000 beszél magyarul, ami az akkori összes lakosságnak 61367-nek felénél nagyobb számu, azonban ezen számot, a nemzetörségi féltékenykedést tekintetbe véve, bátran még magasabbnak vehetjük és bizvást azt mondhatjuk, hogy a város összes lakosságának legalább $\frac{3}{4}$ része ért és beszél magyarul; mert legalább a lakosság nagyobb részét alkotó bunyevácok már a legregibb idők óta mindig rokonszenven viseltettek a magyar nemzet iránt, amelyet szükségből, de okos számításból is megtanulni iparkodtak. Az újabb generáció pedig vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül mind elsajátíthatja az ország nyelvét a város iskoláiban; s ezen áldásos működésben a legújabb orsz. törvény intézkedései szerint a kiadé-óvintézetek is közre fognak működni. S így megérkezik majd nem sokára azon óhajtott kor, amidőn az ország

hivatva jászani a jövőben nálunk, nemcsak mert oly esetleges katasztrófától menthet meg bennünket, hanem a nemzet jövődelmének fokozására is a leghatályosabb eszköz.

Mindem terhet: az államét és társadalmiét egy szegre: a földművelésre akasztatták. És e terhek a mellett még érezhetőleg folyton szaporodnak. Milyen össteroskadás következne be, ha ez az egy fő támaszunk ingadozni kezdene. Biztosítjuk tehát addig is, míg más támaszlopai is lesznek nemzetgazdaságunknak, melynek jövője attól függ, hogy földművelésünk fejlődésében megrázkódtató visszaesés nem következik be.

A szabadkai községi izr. iskola ügyéhez.

II.

A helybeli izr. hitközségnek az életbe lépett közös iskolai intézmény *semmi előnyt nem nyújtott*, sőt határozottan káros és sérelmes volt. Elkieseríté a kedélyeket, mit még fokozott azon eset, hogy a városi iskolaszék egyik utóbbi ülésén a népiskolai igazgató előterjesztésére, miszerint a túltömött sétatéri iskola és a tőszomszédságában létező alig 20 tanulóval számoló „közös zsidó iskola“ olvasztassék egybe, úgy, hogy a zsidó vallású Handelsmann Antal községi tanító vegye át az 1. osztályt, míg a kakas iskolai 2. 3. 4. osztályt, mire egyik rom. kath. pap felszólalása következtében nevezett iskolaszék azon elvi határozatot hozta, miszerint: „a jelenlegi viszonyok között nem oportunos, hogy zsidó tanító tanítson keresztény gyermekeket.“

Pedig hát nincs rá példa, hogy zsidó tanító tanított volna valaha vallási türelmetlenséget más felekezetű növendékeivel szemben, avagy fajgyűlöletet szított volna.

Káros az izraelitákra a szabadkai rendszertű közös iskola még azért is, mert az

összes lakossága nemzetiség és valláskülönbség nélkül az országos nyelv általános megértése révén egy erős nemzetet fog alkotni, melynek egyes részei éppen e közös kapocs erejénél fogva egymást jobban megérteni, egymás iránt türelemmel viseltetni és egymást szeretni fogják, lemondván minden nemzetellenes, hazafiatlan s különben is ok szerűtlen szeparatistikus törekvésekről.

Hogy városunk lakosságának fokonzkinti gyarapodásáról is világos képet alkothassunk magunknak, nézzük a helybeli lakosság számát, a mint ezt időszakonkinti kimutatások és összeírások föltűntetik.

1700. körül Bács vm. az iránt panaszkodik, hogy Szabadkán 642 adóköteles egyén van, a kik nemcsak katonáskodnak, de legnagyobbbrészt földművelésből élnek és így jogtalanul vannak a vármegyei adózás terhe alól felmentve.

Sokkal részletesebb és megbízhatóbb egy Herdegen által 1702-ben a bécsi udv. haditanáshoz beterjesztett összeírás (I. köt. 110. lap), mely szerint Szabadkán az összes lakosság 1969 lélekből áll, s pedig: 189 huszár, 293 hajdu (gyalog katona), 159 paraszt és iparos, 575 asszony, 275 kiskorú gyermek, 297 felnőtt (15 évnél idősebb) fiu és 159 leány, 85 árva fiu és 140 árva leány még 82 szolgasemély. — Ezen kimutatással

1868. 38. t. ca. 35. és 36. §-a szerint a városi hatóságok minden felekezetnek az adókulcs szerint iskolai szubventiót szolgáltatnak ki, holott nálunk a közös iskolai rendszer kárpénze alatt egy elkülönített helyiségben egy zsidó tanítót dobnak oda nekünk konesul.

A rom. kath. egyház és a helybeli tulajnyomó többségben léteső clerikális párt jól érsi magát a mi „közös“ rendszerünk mellett, különben rég sürgette és kivitte volna a felekezeti iskolák visszaállítását, mert, hogy ez eszmétől nem idegenkedik, bizonyítja Dr. Geréb Józsefnek gymnasiumi tanárrá történt megválasztása utáni eredményes clerikális mozgalom, melynek utánjárása következtében a választás nem lett megerősítve, továbbá azon áramlat, hogy gymnasiumunk világi tanárai szerzetesekkel cseréltessenek fel.

Káros és sérelmes reánk zsidóakra nézve a mai közös rendszer még azért is, mert iskoláinkban semmi tekintetlenségek azokra, miket a közös iskolának tekintetbe kell venni. Tudva van, hogy a közös iskolákban a hittani tárgyak csakis rendkívüli órákban taníttatnak, míg nálunk a rom. kath. hittani órák a rendesek közé vannak beosztva, mely idő alatt a más felekezetű gyermekek hidegben, melegben, esőben vagy szélben az udvaron ácsorognak, a zsidó hittanító pedig alig tarthatja meg óráit, mert az azon célra rendelt iskolatermekben az osztálytanítónak *privát órája van*, avagy mert a tanítónő asszony nem ereszi be, miután nem akar egy széken ülni egy öreg zsidóval. Erről talán többet mondhatna a zsidó hittanító.

Ilyen körülmények között az egyszerű alapján számolni kezdett a helyb. izr. hitközség és a négy alapművellet alkalmazása folytán kijött, hogy a helybeli 80 tagból álló tanítótestületben az az egy zsidó tanító alig képvisel $1\frac{1}{4}\%$ -ot, míg a szabadkai lakosságra kivetett összes egyenes adó 550,000 frtnak 10% -át vagyis körülbelül 60000 frtot fizetnek a helybeli zsidók. Az is kiszámított, hogy a szerbeket 435 tanköteles után négy tanító illeti meg, úgy a zsidók 524 tanköteles után öt tanítót kérhetnek. Szóval 15 év óta kéri a helybeli izr. hitközség vá-

szemben keveset mond egy 1720. évből való katonai kimutatás, a mely itt 205 családot ismer.

Ezen családok alatt mindenesetre patriarchális családot kell érteni, melynek a bunyevácoknál és szerbeknél egyaránt volt divatban s melyekben a családtagy mind felelős és legényfiaival együtt közös háztartásban élt. Mindegyik családra átlag legalább 10 lelket kell számálnunk, hogy két ezer lelket kapjunk.

Az 1748. évi vármegyei adóösszeírásban (I. köt. 185. l.) városunk csak 759 adózóval szerepel, emellett azonban mekkora lélekszámot vehetünk fel, határozottan nem tudni, ilyen hozzávetések nagyon önkényűek szoktak lenni. Annyi azonban bizonyos, hogy városunk félszabadulásával a lakosság száma is megnőtt, eleintén lassabban, később pedig a számos beköltözés által rohamosan. Így a lelkészek összeírásai és a városi adóösszeírások alapján.

1765-ben 1309 ház volt a városban, a melyekben a 727. szellérral együtt összesen 9556 lélek volt. A következő 1766-ik évben a szellérek lélekszáma 567-re fogyván, a város összes lakossága mégis 9730 lélekre szaporodott.

(Vége köv.)

szának tanácsától ezen odicsma ügy rendezését. De hiába, egyik eskübiszottságtól a másikba utaltatott javaslattól végett. Mindennütt ad aza tétetett, és csak most a jelenlegi hitközség előjáróságának ügybuzgó szorgalmazása után került ismét előtérbe.

Ha ime most, hogy igazságos ügyünk akúttá lett és a szabadsajtó támogatását remélhettük, most azzal vádol bennünket e lapok egyik eskükkirója, hogy mi a hatóságot rá akartuk szedni.

Oh nem!

Mi igazságot kerestünk!

Felekezeti tanítóinkat nem akarjuk a város nyakába sózni, mert teljesen meg vagyunk velök elégedve. Az nem áll, hogy azok bármelyike is a nyugdíjazás kúszójában állana. 20—25 évig taníthat még mindenik, azonkívül az egyik 18, a másik 13 év óta tanítja a helybeli adózó zsidó polgárok gyermekeit, mely körülmény egy kis jóakarattal mellett szintén nyom valamit a latban. Különben a fenti vádat aligha ismételhétné a mi városi iskolaszékünk, miután akkor maga alatt vágná el a fát, mert csak nem rég történt meg, hogy két tanítónőt választott meg, kik közül az egyik 45 a másik körülbelül 40 éves lehet, és ezek közül csak az utóbbi tanít 2 év óta szabadkai gyermekeket.

Ami pedig a 20 év előtt átvett Handelsmann Leo izr. községi tanító nyugdíjazásáról mondottakat illeti, erre nézve felvilágosításul csak annyit mondhatok, hogy az illető már 1870. év előtt 15 éven keresztül helybeli zsidó gyermekeket tanított, azután pedig 20 évig működött mint közös zsidó tanító Szabadkán.

Igy talán az ő nyugdíjazásával nincs rászédve hatóságunk.

Ezekből reményelem, hogy a rosszul informáltak is belátandják, hogy „ki üz a tanítgyből bérzei spekulációt“!!

Egy zsidó.

Szabadkai botrány Budapesten.

A „Szabadság“ legutóbbi számában egy megdöbbentő közlemény jelent meg. Erre a zenede igazgatójától a következő sorokat kaptuk:

„Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapja 36-ik számának „Szabadkai botrány Budapesten“ című közleményében a városi zenedére vonatkozó gonoszlelkű állításokra van szerencsém kijelenteni, hogy azok nem egyebek merő hazugságnál s addig is, míg az alattomos botrányhajhászó elérendi méltó büntetését, az igazság érdekében kérem jelen soraimnak becses lapjában helyt adni.

Tisztelettel

Gaal Ferenc
zenede igazgató.

E nyilatkozatra az a megjegyzésünk, hogy az a budapesti levél sem gonosz-lelkű állításokat, sem hazugságokat, sem botrányhajhászást nem foglal magában, hanem ki- vonatkoztat egy terjedelmes feljelentésből.

Ha van élnetlenség, azt Gaal Ferenc ne nálunk, hanem a feljelentőnél keresse.

Mi sem pro, sem kontra nem szólunk, mert aanyi való, hogy szerkesztőségünk egy tagjának sines közvetlen tudomása a leirt éjjelekről s az író maga is csak a feljelentést ismertette s a szerkesztőségnek nem is tagja.

Válassunk csak az:

Feleljen maga a feljelentő.

Mi, kik Gaal Ferenczet eddig csak szeretni és becsülni tudtuk, legjobban fogunk örvendeni, ha a feljelentő marad a házában.

Amit eddig tettünk, az a sajtó kötelessége volt. Kötelesség elől pedig kitérni nem szabad.

Irodalom, művészet.

Szakáll Antal előadása a kassói termében mult hétfőn este folyt le. Sajnálattal kell konstatálnunk, hogy közönségünk vajmi csekély érdeklődést tanúsított az egyetlen magyar recitátor iránt. Pedig Szakállnak előadása megérdemli a meghallgatást. Helyes fölfogás, kifejezés teljes előadás és gondos tanulmány jellemzik őt. E tulajdonságok különösen a „Velencei kalmár“-ból elmondott nagy jelenetekben emelkedtek ki. A költemények szavalásával már nem tudott Szakáll oly hatást kelteni. Különbben a kis számu közönség igen hálás volt az előadó iránt s minden számát megtapsolta.

Közgazdaság, ipar, kereskedelem. Kár-esztendő.

Nyár elején jég, ősszel szárazság és az év végén közel 6 millió forint kárfizetés a tűz- és jégosztályban biztosítottak részére. Ez szűk vonásokban az *első magyar általános biztosító-társaság* üzleti tevékenységének összegezése a mult évben. Kemény megpróbáltatások esztendeje volt az; mert az elemek oly intézet ellen esküdtek össze, mely megszilárdultsága s üzletterjedelme tekintetében első a monarchia területén és kevés hozzáfogható van az egész világon. Hat millió forint kár: majdnem mesés összeg, főleg ha meggondoljuk, hogy terhe egyetlen egy társaság vállait nyomja. És ha mérlegelni akarjuk, mily óriási jelentősége van az ország gazdasági életére az első magyar általános biztosító-társaságnak, csak azt kell megfontolnunk, hogy Magyarország nemzeti vagyona ez intézet jól alapítottasága által oly kártól lett megmentve, mely különben nagy részét megsemmisítette volna a nemzeti jólétnek. Jégverések földre sujtották a vetést, lángok emésztették meg a betakarított gabonasztagokat és lakházakat. Hány a mezőgazdaságból élő család jutott volna koldusbotra, ha biztosítás által nem védtek volna vagyónukat az elemek haragja ellen. A 6 millió forint kárösszeg éles megvilágítása annak, hogy mennyire ki van szolgáltatva egy földművelő állam az elemek változóságainak; de nagyszerű bizonyítékot is szolgáltat tanörithatlan állandóságáról azon intézetnek, mely ezt a szerencsétlen esztendőt nemcsak minden válság nélkül átélte, de annak üzleteredményéből, bőséges tartalékai folytán, még 376,000 forint nyereséggel is zárta le az évet. A részvényenkinti 60 forint osztalék, mely az ideai nyereségből ered, kisebb ugyan a társaság rendes jövedelménél; de még mindig oly kamat, mely dusan megfelel a részvénybelértékének. Aztán szerencsére az elemi károkból ily roppant gazdag évek alig egyszer jönnek elő évtizedek folytán, a mint már az ideai társaság fejlődése rendes folyamat helyen kilátásba. A rendes folyamat pedig az intézetnél a tőkének hasonlíthatatlanul dúsabb kamatozását jelenti az ideinél, oly opulens jövedelmet, minő az első magyar általános biztosító-társaság tradícióhoz tartozik. A mult év kritikus volt a társaságra: bátran megállta

a próbát. A nemzettagyent roppant kártól óvta meg s e mellett mégis jelentékeny jövedelmet adott részvényeseinek. Mintha összeküldtek volna az elemek, hogy az első magyar általános biztosító-társaságot teljesítő-képessége tekintetében próbára tegye; és lényesen megállta a társaság e próbát s a normális években, melyek ezentul jönni fognak, büszke elégtelével hivatkozhatik ideai teljesítményeire. Nem muló bizonyítványt állított ki magának rettentetlen kötelességtudatáról s mindig megelégedéssel fog hivatkozhatni arra, hogy kritikus időben a képszelhető legnehezebb viszonyok közt derekasan megállta helyét.

(Pester Correspondens.)

Budapesti tenyészállat-kiállítás.

A f. évi állat-kiállítás épületei a város-területen már nagyban készülnek. Az egész területen mintegy 5 holdnyi deszkakerítéssel van körülvéve s bent emelkedik egy 80 m. hosszú négysoros jászollal ellátott és egy 62 m. hosszú két sor jászollal ellátott istállóépület szarvasmarhák és lovak számára; azonkívül két 80 m. hosszú, 10 m. széles, félig nyitott szin, juhok és sertések számára. A könnyen hozzáférhető hely kilátást nyújt arra, hogy a kiállítást úgy a fővárosi közönség, mint az érdeklő gazdák tömegesen fogják látogatni. Bejelentések szép számmal érkeznek. Hazánk nevezetesebb tenyésztői képviselve lesznek; kívánatos tehát, hogy a még elmaradtak is bejelentéseiket mielőbb küldjék be: Az állatok lerakására nézve a rendező-bizottságnak sikerült a kiállítási tér közelében egy alkalmas lerakóhelyet találni. Ez ugyanis az osztrák-magyar államvasutnak az állatkert sarkánál lévő ágyú lerakódója. A társulat megígérte, hogy mérsékelt díjért fogja a kirakást és áttolást eszközölni. A VIII. tenyészállatvásár alkalmával rendezendő gépbemutatóon néhány nagygyáros már megígérte közreműködését úgy, hogy a közönségnek alkalma lesz a legújabb gazdasági gépekkel is megismerkedni.

A hernyók országsszerte nagy pusztításokat tettek az utolsó két esztendőben, a mi a földművelési ministeriumot arra indította, hogy az ország összes törvényhatóságaihoz körrendeletet intézett a hernyók irtásának szigorú keresztül viteleért.

A ki márczius 20-ig el nem végezte a hernyózást és feljelentetik, 2—50 forint terjedhető bírsággal fenytetik.

A rendelet hangsúlyozza, hogy a városok is elvégezzék a hernyózást még az országut fáin is.

Szabadkán kidobolták ezt a rendeletet, de az első és főmulasztó épen *a mi hatóságunk*.

A város nem hernyóztatta le az országut szélén álló fákat, pedig a rendeletben említett „gyapjas pille“ petéit leginkább a vastag nyárfák derekára rakja le barna-sárga bársonyos szőszbe burkolva százankint.

De hát azért van a rendelet, hogy meg ne tartsuk, — hiszen szabadkaiak vagyunk.

H I R E K.

Márcziusi hó van elég! Es az esztendő kezd hóboros lenni. A tulságosan nagy tél után hirtelen tavasz következett télén, 16—18 fok melegséggel. Most tavasszal beköszöntött a tél, két napon át hull a hó, s bekáig erő lepel teríti a földet.

Keletől-nyugatig. A brassói kereskedelmi akadémia növendékei számszerint 30-án négy tanár vezetése alatt tegnap utaztak át városunkon Fiuméba. A kirándulók Szeibenburger tanár kalauzolása mellett megtekintették városunkat s másnap reggel távoztak el.

Tavasza a székelyföldön. Mig Európaszerte hideg, havas idő késlelteti a tavaszt, Erdélyben márc. 6-tól 23-ig állandó derült és meleg idők járnak (+20+22. C°) és a késő tavasznak minden jelensége fölénykúti a természetet.

Az Eötvös-utca déli végét újra kövezik, hogy miért: nem tudni; de ha már újra rakják, okosan tessék, ha feljebb emelik, mert a nagy lejtő esése folytán már eddig is több elgázolás történt a Damjanics-és Eötvös-utca fordulójánál, ami nem történik, ha az ut egyenes lett volna. Az utca két oldalán valami csoda dolog készül. Mig annyi száz utcánkban egy darab kő sincs, ott egyszerre 3, mond három kövezett kocsiutat csináltatnak; sőt mi több, az iskola felől is, holett azon a részen egyetlen kapubejáró sincs. A nyugoti részen is csak két kapun közlekednek kocsik, vajjon mire való a hármast ut tehát főképen a tervezett módon? A mellékutakon, ha két kocsi összejön, se ki nem térhet, se meg nem fordulhat. Sőt ha nagy koronájú fákat ültetnek, pár év múlva még el sem mehet arra a kocsik. Süllyesszék tehát a szegély köveket a főuton a kapuk iránt, a belső utakat pedig hagyják gyalogsétánynak, megfelelő padokkal ellátva a gyermekeknek.

Az új katonai bérszabás városunkat a III. osztályzatba sorolta. A lakbértérítés rangfokozati lakásokért a következő: tábornokszobák, lovassági tábornok 1268 forint; altábornok 1136 forint; vezérőrnagy 944 forint; ezredes 808 forint; alezredes vagy őrnagy 656 forint; százados 496 forint; főhadnagy és hadnagy 316 forint. Az irodákért, tisztai felügyeleti, pénztári- és könyvtári szobákért az ablakok száma szerint van a bérszabás kitüntetve. Egy ablakos szobának 15—24 négyzetméter ténnyel kell birni; két vagy három ablakos szobánál, minden ablakra legalább 12-5 négyzetméter ténnyel számítandó. Előszobákért térítés nem fizettetik. A felsorolt mellékszükségleti helyiségek lakbértérítése a ténnyel aránya szerint 108 frttól 340 frtig váltakozik. Egy istállóért egy tisztai ló számára 72 forint megállapított térítési összegben, a rendelkezésre bocsájtandó istálló szerelvényekért és a világitásért járó díjak (összesen 07 kr. ló-állásonként és naponként befoglaltatnak). A nyereg- és zablakamra, valamint széna- és szalmatartók gyanánt átengedett helyiségekért nem fizettetik külön térítés. Szabadka eddig a IV. osztályba volt sorozva s így a megterítési összeg szembeszökő. Mert a fentebb érintett III-ad osztály lakástérítési összeg a tavalyihoz képest több, mint 10%-kal emelkedett városunkban. Városunkon kívül még Kolozsvár, Pécs, Pozsony, Sopron, Szeged, Temesvár, Ujvidék városok soroztattak a III-ad osztályu lakbértérítési csoportba.

„A magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének szabadkai választmánya“ husvét hétfőjén saját alaptökeje javára a „Pest“ szálloda nagytermében bálát rendez, mely sorrend szerint bár az utolsó lesz az ideai mulatságok között, de a mutatkozó érdeklődésből következtetve — bizonyára első helyen fog állani — siker tekintetében az elmúlt farsang összes vigalmai fölött. A rendezőség mindent elkövet, hogy a bál külső fénye méltó legyen az ígérkező anyagi eredményhez. A tánc-

zem a helyben állomásonó csapatok sziveségéből tábori kőző eszközökkel, sebésztívő és segélyhelyi szerelékkel lesz diszítve. A táncrend és rendezői jelvényt kiváló ízléssel állította elő egy fővárosi díszmügyár és azok mindegyike — egy-egy csinos emléktárgyat képez. És ami szintén nem kis mértékben fogja emelni a hangulatot, a zenét Dankó Gábor híres bajai zenekara fogja szolgáltatni.

Mindenféle. Hajóközlekedés a Dunán. I. Postahajójáratok. Bajáról Belgrád-Orsova-Galacra szerdán, pénteken és vasárnap reggel 7 órakor. (Első menet március 21-én.) Bajáról Budapestre csütörtök, szombaton és hétfő este 10 órakor. (Első menet március 26-án.) II. Személyhajójáratok. Bajáról Mohácsra naponként este 7 órakor. (Első menet március 23-án.) Bajáról Budapestre naponként délután 2 órakor. (Első menet március 24-én.) — **Pályázat** van hirdelve a bajai kir. járásbírósnál üresedésben lévő irnoki állásra. — **Hípp Desső** palánkai közlegyakornokot a megyes főispán t. b. szolgabíróvá nevezte ki. — **Menetrend** érvényes 1891. márc. 21-től április végéig. Postahajó járatok. Ujvidékről Zalankemény Titlre: szerdán, pénteken és vasárnap 7 órakor este (első menet, március 22.) Ujvidékről Zimony, Belgrád, Orsova, Galacra: szerdán, pénteken és vasárnap 7 órakor este (első menet március 22.) Ujvidékről Budapestre; hétfőn, csütörtökön és szombaton 6 órakor reggel (első menet március 26.) — **Budapest fővárosának** az idei hó eltakarítása 171.300 frtjába, az árvíz elleni védekezés pedig 40000 frtjába került. — **Az Olay Lajos és Kéri Miklós** féle ügyben a kir. tábla fegyelmi bírósága Kéret az 1871 VIII. t. c. 20. §-ának a) és b) pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt vád alá helyezte. — **Sztojkovics Izidor** Sztojkovics József fivére zombori szerb tanítéképezdei tanár 49 éves korában meghalt. — **Vidákovics Alajos** Nemesmiliticsi főtanító 49 éves korában meghalt. — **A mélységbe zuhant vonat.** Az 543. számú vegyes vonat mely a Szepes-Remete vasuti állomásról indult ki Szolnok felé, a község felső végén levő hídnál kisiklott és a mozdony négy kénkövand szállító üres kocsiival a mélységbe zuhant. A mozdonyvezető a patakba esett a fűtő azonban a mozdonyon maradt, a fékezőt a gép az ellenkező oldalon a hidra dobta, a honnét a patakba bukkott, a többi hátul levő kocsi azután megállottak. A mozdonyvezető oly erős belső sérüléseket szenvedett, hogy életben maradásához alig van remény. A többi emberen kisebb zúzódásokat kivéve, sérülés nem történt.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.**

Nyilttér. *)

AGNES FORRÁS

Legjobb asztali- és háztartási ital. A legújabb asztali- és háztartási ital. A legújabb asztali- és háztartási ital. A legújabb asztali- és háztartási ital.

*) E rovat alattikért nem felelős a Szerk.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap a

„EGYETÉRTÉS”

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovataink változatossága, kitünősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyetértés”-t népszerűvé. Az országgyűlési tárgyalásokról a legérzékenyebb és e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „Egyetértés” közöl. Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorult többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés” kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőségével s alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „Egyetértés”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárczájában, annyi regény olvasmányt ad, mint egy lap sem. Két-három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „Egyetértés”-re, melynek előfizetési ára egy óra 1 frt 80 kr. 1/4 évre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az „Egyetértés” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld.

48/1891. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a b.-almási kir. bíróság 261., 277. és 597/1891. sz. végzése által Muró János, Singer Adolf, Reiter Károly javára, Muró József ellen 1500, 190 és 42 frt tőle, ennek kamatai és eddig összesen 64 frt 25 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságra lefoglalt és 627 frt 30 kr-ra becsült bolti cikkek, állványok, butor stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a b.-almási kir. bírósági 331. sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszínén, vagyis B.-Almásán alperes lakasan leendő eszközésére **1891. év április hó 9-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alóírt kiküldöttnek vagy írásban, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bír. tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt B.-Almás, 1891. márc. 23.
Pollhamer Antal
kir. bír. végrehajtó.

Orvosi bizonylatok

„MARGIT”

gyógyforrásról

„MAGYAR SELTERS”

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikleges vizek között, — vegyi alkotásának szerkesztése és szétválasztása szabad szénsav, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorválykártyáinak hurutos bántalmait. A Seltersi-Radein-, Vichy- stb. vizektől különbözőbb csekélyebb szabad-szénsav tartalmánál fogva a azért vérszek lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsav-dusabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár a Rökus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmait olyannyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványviz kórházunkban alig rendeltetik. — csekély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a seltersi-, giesshübl-, gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyet. tanár: Torok-, gége-, légcső- és bőrbetegségekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorba volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár: Gége-, tüdő-, gyomor- vizeleszervek hurutos bántalmait szüntegyő zlatja.

Ez időszorint Európa legelső s leglátogatottabb tudóstegegek klimatikus gyógyintézete:

GÖRBERSDORF
a „Margit”-forrás gyógyhatásáról — Sokoldalú legkedvezőbb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben a „Margit”-forrás gyógyvizét alkalmazva által a legutak idős hurutos bántalmaitál tapasztaltam, hivatalos érem magamat ezen betegek által kedvesen fogyasztott és jól tűrt gyógyvizet a legelőnyösebben ajánlani.

mint a seltersi-, gleichenbergi-, giesshübl. Előnye, hogy a betegkei élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belölegeve, s fejből vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kéty Lároly egyet. tanár: Légző-, emésztő-szervek, hurutos bántalmaitál jó eredménnyel alkalmaztam, seltersi-, gleichenbergi-, giesshübl vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rökus-kórházi főorvos: Légző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmaitál bátran versenyez a külföldi szikleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a seltersi-, giesshübl- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos: Összetétele és kellemes íze miatt fogva ajánlható a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Görbersdorf, 1879. március 18-án.
Dr. Kämpfer Tedeg.

„MARGIT” borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár

Édeskuty L.

cs. és kir. és szerb kir. udv. ásványviz-üzletkésnök, Budapeston, Erzsébet-tér 8. sz. 23.

Ugyisint kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.